

PISM

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

NR 38/2025, 29 MAJA 2025 © PISM

KOMENTARZ

SAFE nowym impulsem dla bezpieczeństwa i obrony UE

Aleksandra Koziół

29 maja br. Rada UE zadecydowała o przyjęciu wartego 150 mld euro Instrumentu na rzecz Zwiększenia Bezpieczeństwa Europy (SAFE), który ma wesprzeć inwestycje państw członkowskich we wzmacnianie wspólnych zdolności do obrony. Jest to odpowiedź na zagrożenie ze strony Rosji i naciski USA na przejęcie przez Europejczyków większej odpowiedzialności za własne bezpieczeństwo. O skuteczności SAFE zadecyduje jakość narodowych planów, na podstawie których będą udzielane pożyczki.

Czym jest SAFE?

SAFE to nowy instrument finansowy, który ma za zadanie wesprzeć państwa w szybkim zwiększeniu inwestycji w europejskie zdolności obronne poprzez udzielenie pożyczek o łącznej wartości 150 mld euro na wspólne zamówienia. Warunkiem uzyskania pożyczki jest złożenie przez każde zainteresowane państwo wniosku popartego krajowym planem, który uzasadni wydatkowanie środków. Komisja Europejska (KE) będzie odpowiedzialna za ocenę wniosków, które państwa muszą przedstawić w ciągu sześciu miesięcy od przyjęcia rozporządzenia ustanawiającego SAFE. Rada UE będzie natomiast odpowiedzialna za decyzje wykonawcze dotyczące wielkości pożyczek i płatności zaliczkowych, które będą mogły wynieść do 15% wartości pożyczki i zostaną rozdysponowane na najpilniejsze potrzeby prawdopodobnie jeszcze do końca br. Pożyczki będą wypłacane do końca 2030 r., a możliwość ich spłaty rozciągnięta na 45 lat, tak aby jednocześnie przyspieszyć inwestycje i rozłożyć ich koszty w czasie.

Jak SAFE może poprawić europejskie zdolności obronne?

Poprzez wspólne zakupy SAFE ma wzmacniać inwestycje w europejską bazę technologiczno-przemysłową sektora obronnego (EDTIB), tak aby poprawić zdolności produkcyjne

europejskich przedsiębiorstw zbrojeniowych oraz wyeliminować luki w zdolnościach obronnych w Europie. W związku z tym do zaciągnięcia pożyczek dopuszczone zostaną tylko takie wnioski, które będą zakładały współpracę co najmniej dwóch państw, a zamówienia z udziałem jednego państwa będą dopuszczone wyjątkowo przez ograniczony czas.

Działania finansowane w ramach SAFE będą ponadto musiały wpisywać się w obszary uznane przez Radę Europejską w marcu br. za priorytetowe, co ma służyć temu, by inwestycje rzeczywiście przekładały się na zwiększenie wspólnych europejskich zdolności. Działania przeznaczone do finansowania zostały podzielone na dwie kategorie, przy czym finansowanie drugiej kategorii będzie podlegało surowszej ocenie, co ma zagwarantować państwom zachowanie pełnej kontroli nad zamówionym produktem. Pierwsza kategoria obejmie amunicję, systemy artyleryjskie, zdolności do walki naziemnej, ochronę infrastruktury krytycznej, [cyberbezpieczeństwo](#) i [mobilność wojskową](#). Druga kategoria obejmie systemy obrony przeciwlotniczej i przeciwrakietowej, zdolności morskie, drony i systemy antydronowe, strategiczny transport powietrzny, tankowanie w powietrzu, systemy C4ISTAR, zdolności kosmiczne, sztuczną inteligencję i walkę radioelektroniczną.

KOMENTARZ PISM

Jakie znaczenie polityczne ma SAFE?

Przyjęcie SAFE potwierdza determinację państw europejskich do zwiększenia swojej odpowiedzialności za własną obronę i do wzmocnienia bazy niezależnego radzenia sobie z przyszłymi wyzwaniami. Jest więc silnym sygnałem politycznym o europejskiej jedności w obliczu zagrożeń, co potwierdza fakt włączenia Ukrainy oraz państw EOG-EFTA (Islandii, Liechtensteinu, Norwegii i Szwajcarii), które będą mogły przystępować do wspólnych zamówień, będzie można także dokonywać zakupów od działających w nich przedsiębiorstw na równi z pochodzącymi z państw członkowskich UE. Do wspólnych zamówień będą mogły dodatkowo przystąpić te państwa, które m.in. podpisały partnerstwa w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony, jak Wielka Brytania, lub kandydują do członkostwa w UE.

Działania te stanowią ważny element komunikowania strategicznego wobec Rosji, która [w ocenie liczących wywiadów państw europejskich](#) stanowi militarne zagrożenie dla państw UE i NATO, co potwierdzają np. incydenty w regionie Morza Bałtyckiego i postępująca reforma rosyjskich sił zbrojnych. Odpowiadają jednocześnie na plany administracji USA związane z ograniczaniem wkładu w europejskie bezpieczeństwo i dążą do zmniejszenia zależności od amerykańskiego uzbrojenia. Umowy w sprawie

zamówień w ramach SAFE będą musiały bowiem gwarantować, że koszt komponentów pochodzących spoza UE, państw EOG-EFTA i Ukrainy nie przekroczy 35%.

Co SAFE oznacza dla Polski?

Przyjęcie SAFE jest sukcesem [prezydencji Polski w Radzie UE](#), dzięki której w zaledwie dwa miesiące udało się wynegocjować ostateczny kształt rozporządzenia i doprowadzić do jego przyjęcia przez państwa członkowskie (od głosu w Radzie UE wstrzymały się Węgry). Zwiększenie inwestycji w europejskie przedsiębiorstwa sektora zbrojeniowego wpisuje się w strategiczny interes Polski, którym jest obrona przed zagrożeniem ze strony Rosji. Ważne jest przy tym otwarcie na kluczowych dla Polski partnerów spoza UE, takich jak Wielka Brytania i Ukraina. Przyjęcie SAFE stwarza ponadto szanse dla polskich przedsiębiorstw sektora zbrojeniowego, które nie tylko zwiększą swoje zdolności produkcyjne, ale także zacieśnią współpracę z partnerami z Europy, co zwiększy ich widoczność na wspólnym rynku. Regulacje zawarte w SAFE kładą bowiem nacisk na dostęp MŚP i nowych przedsiębiorstw do rynku obronnego, co daje szansę zrównoważenia inwestycji realizowanych przez duże europejskie przedsiębiorstwa, np. z Niemiec lub Francji.